

74. sz. 2.

186/2

A nagykárolyi ev. ref. egyházmegye 1892. ápril 21-én Nagy-
Károlyban tartott közgyűlésének

j e g y z ő k ö n y v e.

Jelenvoltak:

Ujlaki Gábor, mint legidősebb egyházi tanácsbíró és egy-
házi jegyző, valamint *Kulin Imre* egyházmegyei gondnok
elnöklete alatt:

Lövey Pál,

gróf Degenfeld József,

Vityi Bertalan,

Debreczeni István

Kósa Ede, egyházi

világi

tanácsbírák.

Lelkészek: Asztalos György n.-károlyi, Bajza István
gencsi, Berey József n.-ecsedí, Buzás Lajos ér-endrédi,
Csighy Ferencz k.-daróczi, Darcsi Bertalan mérki, Dienes
Balázs n.-dobosi, Kalmár Ferencz kr.-szentmiklósi, Kincses
István m.-szalkai, Kiss Lajos kaplonyi, Kormány Lajos
géresi, Lányi Kálmán hodászi, Szabó Gusztáv szamos-
szegi, Tukacs Albert domahidai, Tukacs Lajos nyir-
medgyesi, Uray József csomaközi lelkész.

Egyházak képviselői: Havas Gyula h. lelkész, Mándy
Sámuel M.-Szalkáról, Kocsár Imre, Jeney József Gebéről,
Biró Gergely, Bulyáki Lajos, Nyiri Ferencz, Nyiregyházi
Sándor N.-Ecsedről, Varga Lajos, Erdei Sándor M.-ecsedről,

Uray Károly, Veres Ferencz Domahidáról, Kovács Mihály, Ramocsa György Kr.-Szt.-Miklósról, Elekes Sándor, Tukacs János Gencsről, Jakab György Géresről, Kiss Sándor s. lelkész, Vakares Lajos Börvelyből, Rácz Sándor Bereczki Zsigmond Csomaközről, Balog Gerzon Király-Daróczról, Füzessy Pál Parasznyáról, Fodor Mihály N.-Dobosról.

Tanítók képviselője: Szabó Lajos n.-ecsedí fi-tanító.
Ezenkívül számos hallgatók.

1. Kulin Imre, világi elnök ur sajnálattal hozza a közgyűlés tudomására, miszerint Segesváry József esperes ur, családja több tagjának súlyos betegsége és közülök kettőnek csaknem reménytelen állapota miatt a jelen gyűlésen meg nem jelenhetett. Miután törvény értelmében kettős elnökségnek kell lenni, azt hiszi, hogy a közgyűlés akaratát teljesíti, midőn felhívja Ujlaki Gábor legidősebb egyházi tanácsbíró és egyházi jegyző urat az elnöki szék elfoglalására.

A közgyűlés lehangoló érzellemmel értesülván esperes ur családjának súlyos betegségéről, — mely őt jelenleg távol tartja, — azon közös óhaj kifejezése mellett, hogy az ég Ura, esperes ur családja beteg tagjait mielőbb teljesen felgyógyítván, ily fájdalmas körülmények ne gátolják őt soha teendőiben — világi elnök urnak a társelnöki szék betöltésére vonatkozó intézkedését helyesléssel fogadja; minek folytán Ujlaki Gábor, mint egyházi elnök, az elnöki székre lép s a közgyűlést lelekemelő ir.ával megnyitja.

2. Miután jegyzők közül senki sincs jelen, egyházi pedig az elnöki teendőket végezi, Lövey Pál indítványozza, hogy a jegyzőkönyv felvételével Berey József bizassék meg.

Egyhangulag elfogadtatván, Berey József, a jelen gyűlés tartamára helyettesített jegyző, az esküt leteszi.

3. Az elől kitett képviselők megbízó levelei benyújtatván s rendben találtatván

levéltárba helyeztetnek.

4. Dienes Lajos világi jegyző, esperes urhoz intézett levelében, jelen gyűlésről betegsége miatti elmaradását bejelentvén,

sajnálattal tudomásul vétetik.

5. Olvastatott távol levő esperes urnak a közgyűléshez beterjesztett következő jelentése:

Nagytiszteletű és tekintetű e. m. közgyűlés!

Családom több tagjának súlyos betegsége, közülök kettőnek csaknem reménytelen állapota megfoszt engem a szerencsétől, hogy a jelen tavaszi egyházmegyei közgyűlésen személyesen megjelenhessek, annyival inkább, mert betegeim nem megszokott lakhelyemen, hanem innen távol vidéken lévén elhelyezve, őket ily kétes és szomorú helyzetökben hosszabb időre el nem hagyhatom s most is csak azért jöttem pár napra haza, hogy a gyűlési tárgyakat előkészítsem.

E súlyos helyzet által sem érzem azonban felmentve magamat azon kötelesség alól, hogy szokott évi jelentésemet a nagytiszteletű egyházmegyei közgyűléshez beterjeszszem.

1-ször. A mi az egyházmegye szellemi és anyagi állapotát illeti: ezeket a zsinaton távollétem alatt az egyházmegye északi részén nt. Ujlaki Gábor és Lövey Pál, — a déli részen pedig Vityi Bertalan és Kósa Ede tanácsbíró urak által bevégzett vizitáció jegyzőkönyve s illetőleg ennek „Rövid áttekintés“ című kivonata tünteti fel, melyet tehát az abban foglaltak tárgyalása alapjául felolvasatni kérek.

2-szor. Örömmel jelzem a nt. egyházmegyei közgyűlés előtt, miszerint a mult tavaszi e. m. közgyűlés óta lefolyt rövid év alatt a halál angyala úgy lelkészi, mint tanítói karunkat, valamint egyházmegyénk tisztviselőit is önnön személyöket illetőleg megkimélte, de mert fény árny nélkül, öröm bápat nélkül soha sincsen, ezen általam jelzett öröme is borulatot von az a gyász, mely egyházmegyénknek ez időszerint legrégibb világi tanácsbíróját, gr. Degenfeld

József ő méltóságát, szeretett nejének, az anyai és női erények egyik mintaképének váratlan elvesztésével érte s azt hiszem, hogy az egész egyházmegyei közgyűlés osztozik velem azon őszinte részvételben, melyet annak idején iránta és gyászoló családja iránt kifejeztem.

És most az általam e már végére jutott egyházi év alatt tett intézkedésekre térve át:

3-szor. Néhai Papp Arthur mátészalkai lelkész halálával nemcsak az ottani lelkészi hivatal jövőn üresedésbe, melyre — mint már a múlt őszi közgyűlésen bejelentettem — tisz. Kincses István nagykárolyi segédlelkész választatott meg, hanem az egyházmegyei közpénztárnokság is; tehát erre a szavazást ismételt ízben elrendeltem, minek végeredménye lett, hogy általános szavazattöbbséggel tisz. Darcsi Bertalan mérki lelkész választatott meg közigazgatási pénztárnoknak, kinek e szerint felesketését s egyszersmind a pénztári könyvek, okmányok s pénztári állománynak az ő kezéhez leendő átszámolására ugyanazon küldöttség kinevezését kérem, mely azokat a volt pénztárnok özvegyétől leltár mellett átvette.

4-szer. Ugyancsak a mátészalkai lelkészi hivatal megüresedésével kapcsolatban, miután oda tisz. Kincses István rendes lelkészszé megválasztatott s hivatalát már most el is kell foglalnia, az ő helyére nagykárolyi káplán-tanítónak tisz. Havas Gyula előbb több éven át segéd-, most pedig mátészalkai időközi lelkészt rendeltem, nem tartván sem az igazsággal, sem az érvényben álló egyházi törvény 94-ik §-ával megegyezőnek azt, hogy a kit az egyházmegye bekebelezett és szolgálatát évek során keresztül igénybe vette — legyen az lelkész, tanító vagy segédlelkész — hely nélkül maradjon akkor, midőn a legtermészetesebben épen azon helyre alkalmazható a jelen esetben, honnan a káplán-tanító az ő általa kiszolgált egyházba rendes lelkészül távozik.

Igaz, hogy a tanító választásjoga törvény szerint a presbyteriumot illeti, de ha valamely egyház, az egyházkerületi statutum ellenére, rendszeres tanítói állomással, nem pedig csak vallástanítással egybekötött káplánságot tart fenn bármely okból, úgy ezen jognak meg kell oszlani az egyház és egyházmegye között, hogy t. i. szükség esetén a maga jogát az utóbbi is gyakorolhassa. Sőt a zsinat legközelebbi ülészakán tudomást és meggyőződést szereztem magamnak arról, hogy míg a törvény 94. §-át mindenütt úgy értelmezik, a mint én felfogtam, s a káplánokat kivétel nélkül, két egyházkerületben a püspökök, mint az egyházkerület elnökei, a többiben

pedig az egyházmegyék esperesei rendelik és helyezik el, a hová szükségesnek és jónak látják, — addig több egyházmegyében, mint p. o. a felsőszabolcsi és nagykunsági, statutum áll fenn arra nézve, hogy az esperesnek kötelessége a huzamosabb ideig szolgált s magokat érdemesített segédlelkészeket nagyobb jövedelmű kápláni állomásra előmozdítani. És erre nagy szükség is van annyiban, a mennyiben a tanításágok állandósíttatván, a theológiát végzett papjelöltek előtt be van zárva az ut, hogy addig, míg jövőjüket illetőleg jobb kilátásuk nyílik, a régen ugynevezett rektoriákon, mint „*academica promotio*“-kon tartsák fenn magokat s gyűjtsenek magoknak anyagi erőt sokszor igen hosszúra terjedő segédlelkészi pályájokra. S a törvény többször idézett 94. §-ának is épen ez a körülmény adja meg a genezisé, hogy t. i. míg a lelkész és tanító biztosítva van afelől, hogy önhibáján kívül állás nélkül nem marad, akkor a káplán sorsa se legyen a teljes bizonytalanságnak odadobva.

E szempontok vezéreltek engem akkor, midőn a nagykárolyi presbyterium pályázathirdetési szándékától, az általa fentartott káplán-tanítói állomásra, az esperesi beleegyezést megtagadtam s tiszt. Havas Gyula mátészalkai időközi lelkészt odarendeltem.

Az egyháztanács ezen rendelkezésemben jogsértést látván, azt az e. m. közgyűléshez felebbezte.

Tisztelettel kérem azért az összes iratok felolvasását és törvényszerű eldöntését annak, ha vajjon panaszkodhatik-e a nagykárolyi egyháztanács 1791-ből keltezett káplán-tanítóválasztási jogának megsértéséről akkor, midőn közbejött 1881. s így épen 90 év, mely utóbbi évben hozott egyházi törvényadta jogát az egyházmegye első ízben csak most 10 év után s most is csak elkerülhetetlen szükség esetén gyakorolja?

5-ször. Körtvélyesi elaggott lelkész nt. Nagy Gáspár ur volt segédjének más egyházmegyébe lett eltávozásával káplánt kérvén maga mellé, újabb segédjéül Rácz Elek első lelkészképességi vizsgát tett ifju atyafit rendeltem hozzá a mult év okt. 8-án.

6-szor. Tanítók közül Óbis Ferencz Domahidáról Szent-Miklóstra hivatván meg, a mult tavaszi gyűlés után oda távozott, helyébe pedig Domahidára Bagoly Bertalan választatott meg tanítónak.

7-szer. Ezen szorosan egyházmegyénk beléletére vonatkozó dolgokon és adatokon kívül nem mellőzhetem hallgatással azon sajnos jelenséget, miszerint a politikai párttüntetés és torzsalkodás egyházmegyénk területére is kezd általcsapni s félő, hogy ez a

veszélyes irány náunk is, hol ez eddigelé, hála Istennek! ismeretlen volt, elidegeníti egymástól épen azokat, kiknek legfőbb feladatuk volna Isten országának építésén, a valláserkölcsei élet felvirágoztatásán egy szívvel és lélekkel munkálkodni.

Lelkészeink egynémelyike ugyanis kelletnél nagyobb részt vesz a politikai pártmozgalmakban, — egyik elkeseredett politikai pártharcot folytat, a másik és pedig többen politikai kluboknak adják oda aláírásul neveiket — és teszik mindezt nyilvánosan, a hírlapok terén, semmit sem gondolva az egyházi törvény 125-dk §-ának azon határozott tilalmával, hogy *„a lelkészek a politikai pártkülzelmekben előfordulható tüntetésektől, melyek hivataluk irányával és tekintélyével ellenkeznek, szorosán óvakodjanak“*.

Ugyanazért kimondandónak vélem a mélyen tisztelt közgyűlés által határozatilag azt, hogy ezen törvényszakasz szoros megtartását jövőre a kebelbeli lelkészekről elvárja.

Részemről, bár a politikai mozgalmakban bizonyos indokok folytán soha részt nem veszek s csak azon párthoz akarok tartozni, melynek alaptörvénye a szeretet: mindazonáltal senkit sem kárhozatok azért, ha törvényadta honpolgári jogát gyakorolja; de viszont azt sem tarthatom helyes és eszélyes dolognak, hogy az alkotmányos, törvényes kormány ellen bármikor is, de különösen épen most tüntessünk mintegy kihívólag, midőn az jobban kitette magát mellettünk minden elődeinél s így ha hálánkat nem, legalább elismerésünket méltán megérdemli.

8-szor. Végül a mi az országos zsinatnak immár lefolyt két ülésszakát illeti: miután annak eredménye s az eddigi törvényen általa tett változtatások vagy módosítások közönségesen ismeretesek, nem akarom ezeknek részletes elősorolásával a mélyen tisztelt közgyűlés figyelmét fárasztani s csakis annyit kívánok megjegyezni, hogy bár a lelkészválasztási törvényből az eddigi jelölési rendszer egészen kihagyatott, mégis míg az új törvény szentesítettik s jogerőre emelkedik, a lelkészjelölő-bizottság megválasztandó lesz s épen azért vettem azt fel a tárgysorozatba.

Mely tiszteletteljes jelentésem után vagyok és maradok

K.-Jánosi, 1892. ápril 11.

A nagytiszteletű és tekintetű egyházmegyei közgyűlésnek

alázatos szolgája

Segesvári József,
esperes.

Esperes ur jelentése, a szokásos gyakorlathoz képest, egész terjedelmében jegyzőkönyvbe vétetik. Meg nem jelenhetésének szomorú okát a gyűlés ismét fájó érzelemmel veszi tudomásul, egyszersmind gróf Degenfeld József világi tanácsbíró urnak szeretett neje elvesztésekor az egyházmegye nevében is kitejezett mély részvétet a legtisztább érzelemmel és fájdalommal teszi magáévá a közgyűlés.

A jelentés többi pontjai pedig a tárgysorozat szerint fognak tárgyalatni.

6. Olvastatott az egyházlátogató küldöttségnek *Rövid áttekintés* című kivonatos jelentéséből a tanügyre vonatkozó következő rész:

„Egyházmegyénk minden egyházaiban a belhivatalnokok s egyházuk tagjai között teljes béke s egyetértés uralkodik, egy pár egyház van, hol a tanító és egyház, vagyis az egyházi előljáróság között bizonyos kellemetlenségek merültek fel, melyek a maguk helyén fognak felemlíttetni. A vallás s erkölcsi élet teljesen megnyugtató, az egyház hívei az isteni tiszteletet kisebb-nagyobb mértékben mindenütt gyakorolják, a sacramentumokkal élnek, nagyobb büntények nem fordulnak elő.

Iskoláinkban inkább előhaladás tapasztalható, a tavalyinál mindenestre több sikert mutattak fel a tanító urak, bár még most is igen sok kívánni való marad fenn, minek nem mindenütt a tanítók okai, de minthogy az iskola virágzására több tényezők is befolyanak: mint a szülék részéről a folytonos iskoláztatás, a tantermeknek taneszközökkel való ellátása, melyek pedig több helyt mind hiányzanak. Nagy hátránya az iskolák szellemi előhaladásának, hogy a növendékek több helyen nincsenek tankönyvekkel ellátva. Továbbá a tankönyvek több helyen nem azok, melyeket az egyházkerület használat végett ajándott. Vannak iskolák, hol a tantárgyaknak fele sem tanítatik s daczára az egyházmegye határozatának, egyik helyen egy, — más helyen más tankönyv használtatik. És bár már ez iskolai félév vége felé járt, némely tantárgy alig hogy megkezdett taníttatni. Az osztályokba sorozás szinte sok helyen oly visszás, hogy a hol 6 osztály van felállítva, 80—90 gyermek közül alig 2—3 tanul felsőbb osztályokban, legtöbb a két első és a kezdők osztályában van, s innen kerülnek ki az iskolából, a minek ismét

részint az az oka, mert a gyermekek későn vitetnek fel az iskolába s korán vétetnek ki — úgy, hogy a legelemibb ismeretek nélkül nőnek fel az egyház leendő hivei.

Legtöbb a teljesen iskolázatlanok száma aránylag és a népesebb gyülekezetben.

Vannak azonban nagyon jó iskoláink, hol a tanítók igazán szép eredményeket mutatnak fel, úgy hogy ha összehasonlítjuk az ilyen iskolákat, kénytelenek vagyunk elismerni, hogy a tanító urak lelkesedése, pályájuk iránti szeretetük, a népnek a tanügy iránt eddig mutatott érdektelenségén is győzedelmeskedett s mind a szülők hajlandóbbak gyermekeiket folytonosan iskoláztatni s az egyházi leöljárók az iskolát taneszközökkel felszerelni.

Iskoláink következőképen osztályozhatók, megjegyezvén, hogy többnyire jeles vagy dicséretes jelzők nem abszolút, csak viszonylagos értelemben veendőek.

Jeles: a mátészalkai mindhárom iskola, a szamoszegi fi-, a fábiánházi — mely abszolút jelesnek is méltán nevezhető, olcsvai, olcsva-apáti-i, nagykárolyi nagyobb és kisebb fi-iskolák, börvelyi figéresi, endrédi nagyobb, gebei iskola.

Dicséretesek: dobrai, dengelegi, érkörtvélyesi leány-, csomaközi, berei, paposi, ny.-megyesi, járm-i, n.-ecsed-i fi-, k.-jánosi, vitkai.

Elégéségesek: ilki, dobosi, parasznyai, hodászi, n.-ecsed-i lány-, ó-pályi, szamoszegi leány-, n.-károlyi leány-, börvelyi leány-, domahidai, kis-majtényi, k.-daróczi, szt.-miklósi, gencsi, irinyi, endrédi kisebb, érkörtvélyesi fi-, szaniszlói, kaplonyi iskolák.

Alig elegendő: a mérki iskola.

A jók elismerése s a gyengébbek buzdítása céljából, a jegyzőkönyvbe egész terjedelemben felvétel által köröztetik.

7. Ugyancsak az egyházlátogatási jegyzőkönyvnek „Kegyadományok s ajándékok“, valamint „Építkezések és javítások“ című következő adatai:

Kegyadományok s ajándékok.

N.-Dobos. Hornyánszky Viktor könyvkereskedő az iskolának öt darab könyvet ajándokozott.

Ny.-Megyes. Kádár Jánosné szül. Szabó Ágnes asszony 20 frtot, Kubinyi József 5 frtot és többen 5 frtot adományoztak az egyház javára.

M.-Szalka. Az aranykönyvbe 20 frt 92 kr. jegyeztetett be, melyhez járultak: özv. Papp Arthurné sz. Kocsár Vilma 1 frt, Vargha Sándor 2 frt, Csighy Ferencz kisebb fitanító 50 kr, kisebb fiiskola növendékei 6 frt 72 kr, nagyobb fiiskola növendékei 2 frt 90 kr, leányiskola növendékei 5 frt.

Vilka. Sinka József helybeli birtokos templomépítésre 30 frt, Szabó Ádámné szül. Huszti Éva 42 frt. Ezenkívül az egyház tagjai a templom belső felszerelésére birtokaránylag kivetettek 1150 frtot, melyből a kegyes adományokkal együtt begyűlt ez ideig 890 frt. Ezenkívül az egyház tagjai napszámmunkával kerestek az egyháznak 260 frtot. Az iljúság 20 frtot.

Ilk. Özv. Kalmár Istvánné az urasztalára egy terítőt készített 3 frt értékben.

N.-Károly. Turbucz Sándor 200 frt. Dr. Dobi Zsigmond orvos ur egyházjegyzőkönyvek megörökítésére egy diszes könyvet adományozott 10—15 frt értékben. A „dalárda“ iskolai czélokra 51 frtot adományozott.

Kaplony. Illyés Ferencz 1 frtot adományozott az egyháznak.

Domahida. Veress Ferencz birtokos a templomi szószék fölibe egy koronát készített 100 frt értékben. Szávó Jánosné, Rozsnyai Zsuzsánna az urasztalára egy sávoljos abroszt ajándékozott.

K.-Majlény. Szerémi András és neje egy 300 frt értékű harangot készítették. Veress Ferencz domahidai birtokos és lakos toronyóra-alapra adott 100 frtot. Az egyház tagjai templomépítési költségre 4000 frtot maguk között kivetettek, melyből legnagyobb összeg egy emberen 120, a legkisebb 15 frt.

Kr.-Sz.-Miklós. Veress Ferencz domahidai lakos és birtokos, a templomi szószék fölibe egy diszes koronát készített 80 frt költséggel.

Iriny. Irinyi István rkath. vallásu birtokos az urasztalához 5 liter bort ajándékozott.

Ér-Endréd. Genesi Zsigmond endrédi birtokos a templomi szószéket saját költségén ujra alkíttatta.

Szaniszló. A méltóságos uradalom az egyháznak ajándékozott 17 dbb zulápnak való fát.

Csomaköz. Kelemen Klára rkath. vallásu úrnő, nagybátyja néhai Husvéti József ur emlékére adott az egyház részére 50 frtot. Bay Mihály ur 10 frtot. Márton László ur 10 frtot.

Épitkezések és javítások.

Ilk. Az iskola és a tanitói lak újból zsindelyezettett 260 frt költséggel.

N.-Dobos. Tíz öl hosszú téglá- és vályogfalazatra épült istálló, ól, szin, faskamara a lelkészlakon 450 frt költséggel.

Parasznya. Az egyház bérházán 180 frtnyi költséggel javítás tétetett.

Vitka. A templom pléh teteje kijavított s befestetett 130 frt, a templom belseje teljesen felépítettett, templomi székek készítették, a templom földje lepadimentomoztatott, egy kar építettett 1200 frt költséggel.

Papos. A templom fedélzete ujittatik 200 frt költséggel.

Ny.-Megyes. A templom, iskola s tanitói lak s telek körülkerítettett 200 frt költséggel.

Gebe. Az iskola 65 frt költséggel lepadimentomoztatott.

Mérk. Az egyház hivei a már tarthatatlanná vált templom helyett ujat óhajtván építtetni, e végre 95 ezer téglát készíttettek.

Nagy-Ecsed. A harangok vaskoronával elláttattak 700 frt költséggel. A fitanitói lakon sütőház, kamara, pincze építettett 440 frt költséggel.

M.-Szalka. A templomtetőzet villám által megrongált része kijavítottott 450 frt költséggel. Templom belseje kifestetett 138 frt, két karzat javítottott 55 frt. Összes költség 643 frt.

Szamosszeg. Torony párkányzata czinkkel bevonatott 500 frt, templomtető megfestetett 200 frt, fiiskola tanterme kipadlóztatott 70 frt.

Vitka. Templomtető befestetett s kijavítottott 160 frt költséggel, a templom belseje teljesen felépítettett, templomi székek beállítottak, kar építettett, a templom kipadlóztatott 1200 frt költséggel.

Jármi. A lelkészlakon új istálló, magtár és szin építettett 300 frt költséggel.

K.-Jánosi. 2 drb harang öntetett, a legújabb s legczélszerűbb módon felszereltetett 2000 fit költséggel.

N.-Károly. A fiiskola teteje újból építettett 200 frt költséggel, kerítések javítottak 50 fit, templom toronytető festése eszközölte-

tetett 220 frt, toronyóra javíttatott 32 frt költséggel. A temető és lelkész szőlője befásíttatott, földje rigoliroztatott, szőlővel beültetett mintegy 50 frt költséggel.

Gérés. A tanítói lakon cseréppel fedett istálló építtetett, mintegy 200 frt költséggel.

Dobra. A tanítói lakon istálló bezsindelyeztetett, egy más melléképület készíttetett, a lelkészi lak kerítéssel körülvéttetett, az iskola és tanterem kipadlóztatott, tornác új talppal és oszlopokkal ellátatott, a lelkészi lakon új vaskályha beállíttatott, mindez 500 frt költséggel.

K.-Daróc. A templom belül és kívül renováltatott, csatornával ellátatott 370 frt költséggel.

Gencs. A tanítói udvaron egy sertés-ól készíttetett 30 frt költséggel.

Ér-Endréd. A templom belseje renováltatott, a mennyezet kifestetett, új orgona állíttatott, a lelkészi lak kifestetett, tanítói lak egy szobája lepadimentomoztatott, összesen 850 frt költséggel.

Ér-Körtvélyes. A templom teteje befestetett, a fiiskola kerítése kijavíttatott.

Szaniszló. A templom új kerítéssel egészen körülvéttetett 80 frt költséggel.

Csomaköz. Az egyházi épületek újonnan fedettek, a lelkészi lak egy új szobával kitoldatott 400 frt költséggel.

Bere. A lelkészi lakon egy sütőház építtetett, egy szoba kipadimentomoztatott, két új kályha vétetett 200 frt költséggel.

Felolvasottaknak tekintetvén, egész terjedelmükben a jegyzőkönyvben méltó elismeréssel örökíttetnek meg, mint egyes áldozatkész szívek és egyházak jóindulatu szorgalmának szép tanujelei.

8. Az egyházlátogatási jegyzőkönyv alapján tárgyalás alá vétetett a ny.-megyesi és vitkai egyház panasza, mely szerint a községi pótadó a nevezett egyházakra terhelőleg rárovatott azon földekért, melyeknek haszonélvezői a belhivatalnokok, holott országos törvény értelmében a lelkészek és tanítók a községi pótadó alól fel vannak mentve.

Debreczeni István világi tanácsbíró úr felkérte, hogy a h. jegyzővel közölje azon törvényt, melynek

alapján panaszló egyházak jogorvoslattel élhetnek; minek folytán Debreczeni István ur levélileg tudatta h. jegyzővel, hogy ez ügyre nézve az 1886. évi XXII. t.-cz. 138. §-a irányadó.

9. Ugyancsak az egyházlátogatási jegyzőkönyvből olvastatott n.-dobosi lelkész Dienes Balázs és tanítója Németh Sándor között felmerült sérelmes ügy, mely szerint tanító a lelkészt presbiteri gyűlés alkalmával meghazudtolta s lelkészének esperes urhoz intézett panasza folytán a tanító megdorgáltatván s lelkészét beismerőleg megkérvén, ennek daczára lelkész tanítójával szemben elégtételt kér.

Miután ez ügy nem tartozik az egyházmegyei közgyűlés elbirálása alá, sérelmes lelkész ügyével fegyelmi bírósághoz utasittatik.

10. Ugyancsak az egyházlátogatási jegyzőkönyv alapján tárgyalatott a mérki egyházi előljáróság panasza, tanítója Szikszay Bertalan ellen, vádolván az iskola nagy gyengesége s a tanítás körüli hanyag eljárása miatt.

A panasz, illetőleg vád tényei az egyházlátogató küldöttség által is igazoltatván, a mennyiben a mérki iskola alig elegendőnek mondatott ki, — egy év tüzetik ki Szikszay Bertalan tanítónak, mely idő alatt kimutathatja szorgalmát s megjavulását; ellenkező esetben komolyan figyelmeztetik hanyagságának méltó következményeire.

Panaszoló egyház képviselői az ítéletben megnyugvásukat a gyűlés előtt kifejezik.

11. Egyházkerületi képviselők választása tárgysorozat alapján kitűzetvén,

egyhangulag megválasztottak: Ujlaki Gábor és Debreczeni István eddigi képviselők.

12. Szintén tárgysorozat alapján, az egyházmegyei lelkészjelölő bizottságnak megválasztása — az új zsinati törvény szentesítéséig terjedő időtartamra — kitűzetvén,

közfelkiáltással megválasztattak a múlt évek, u. m. :
gr. Degenfeld József, Ujlaki Gábor, Vityi Bertalan rendes ;
Lövey Pál, Debreczeni István, Földváry Sándor póttagok.

13. Olvastatott Segesváry József esperes és gróf Degenfeld József tanácsbíró uraknak, mint az 1891. aug. 27-én tartott közgyűlés jegyzőkönyve 13. száma a. felkért bizottsági tagoknak jelentése s ennek kapcsában beterjesztett következő tanácskozási szabályok:

Tanácskozási szabályai

a nagy-károlyi ev. ref. egyházmegye közgyűlésének.

1. §. A gyűlés az egyházi törvény megfelelő §§-ai szerint hivatik össze.

2. §. A gyűlés megnyitása után az elnök teszi meg jelentését.

3. §. A gyűlés tárgyai:

a) A gyűlés tagjainak számbavétele.

b) A beterjesztett ügyek tárgyalása az elnökség által egybeállított sorrendben, melytől eltérés csak rendkívüli esetben s csak a közgyűlés határozata folytán történhetik.

4. §. A tárgyhöz szólani kívánók azon sorrendben szólíttatnak fel, melyben magokat feliratták.

5. §. Ugyanazon tárgyban mindenki csak egyszer szólhat; azonban önálló indítvány tárgyalásánál az indítványozót és ellenindítvány tevőt, valamint a bizottsági munkálat előadóját még egy-egy végszó illeti.

6. §. Bármikor szót kérhetnek, kik a tanácskozási szabályokhoz szólani, személyes kérdésben nyilatkozni, vagy félreértett szavaikat felvilágosítani akarják.

7. §. Szólót beszédében félbenszakítani nem szabad, azonban az elnöknek joga van, hogy a szólót, ha a tárgytól eltér, vagy a tanácskozás szabályait megsérti, bármi-

kor félbeszakítsa és figyelmeztesse, sőt kétszeri figyelmeztetésre tőle a szót is megvonja.

8. §. Ha szólani kívánó már nincsen: a kérdés szavazás által döntetik el.

9. §. Midőn valamely tárgynál különböző indítványok fordulnak elő: elsőben az alapindítvány, másodszor az ehez legközelebb járó és így tovább az attól fokozatosan eltérő indítványok bocsáttatnak szavazás alá.

10. §. A kérdés úgy teendő fel szavazásra, hogy reá „igen“-nel, vagy „nem“-mel lehessen szavazni. Ez okból szavazás előtt a kérdés mikénti feltevése megvitalás alá vehető és a többség nézete szerint állapittatik meg.

11. §. Szavazás közben beszédet tartani, vagy szavazatot indokolni nem szabad.

12. §. A választások titkos szavazással történnek — ha ugyan az e. kerületi képviselők, vagy egyes bizottságok tagjai az elnökség ajánlatára közfelkiáltással nem lennének megválaszthatók.

13. §. Szavazatok egyenlősége esetén sorshuzás dönt.

14. §. A jegyzőkönyv hitelesítése a gyűlésből kinevezett hitelesítő küldöttség által eszközölteik.

A gyűlés tanácskozása alá tartozó tárgyak kiküldése a gyűlés előtt lehetőleg nyolcz nappal eszközöltessék.

Midőn a tanácskozási szabályokat a gyűlés megjegyzés nélkül elfogadja, egyszersmind annak egész terjedelmében jegyzőkönyvbe iktatását elhatározza.

11. Olvastatott a nagykárolyi egyház felebbezése, esperes urnak azon rendelkezése ellen, melylyel T. Havas Gyula m.-szalkai helyettes lelkészt, a nagykárolyi egyházba segédlelkész-tanítónak kirendelte s az egyház azon ohaját, hogy nevezett állást pályázat útján tölthesse be, teljesithetőnek nem tartotta.

Miután az egyház választási joga mellett Debreczeni István, gróf Degenfeld József, Vityi Bertalan tanácsbírák,

valamint Berey József és az időközben megjelent Asztalos György felszólaltak, — nemkülönben az esperesi eljárás jogosultsága mellett Lövey Pál és Kósa Ede tanácsbírák, Lányi Kálmán és Dienes Balázs hathatósan felemelték szavukat; világi elnök Kulin Imre e. m. gondnok javaslatára a szavazás elrendeltetett s ezen kérdésre: kik helyeslik nt. esperes ur intézkedését s kik nem? — „igen“-nel felelt 18 jogos szavazó, „nem“-mel pedig 19 szintén jogosított szavazó, minek folytán világi elnök határozatilag kihirdeti, hogy

az esperes urnak ez ügyben tett intézkedését megváltoztatja az e. m. gyűlés s a nagykárolyi egyház jogát a káplán-tanítói állás pályázat útján való betöltésére kétséget kizárólag elismeri, minek folytán ennek eszközlése az esperesi beleegyezés meg nem tagadható.

15. Szabó Gusztáv a maga és lelkésztársai nevében felszólal és tiltakozik az esperesi jelentés 7-ik pontja következő általános kifejezései ellen: „lelkészeink egy némelyike kelleténél nagyobb részt vesz a politikai pártmozgalmakban, — egyik elkeseredett politikai pártharczot folytat, a másik és pedig többen politikai kluboknak adják oda aláírásul neveiket és teszik mindezt nyilvánosan, a hírlapok terén, semmit sem gondolva az egyházi törvény 125. §-ával ugyanazért kimondandónak vélem a mélyen tisztelt közgyűlés által határozatilag azt, hogy ezen törvényszakasz szoros megtartását jövőre a kebelbeli lelkészeketől elvárja.“ Egyszersmind interpellációt nyújt be arra nézve, hogy esperes ur nevezze meg névszerint azokat a lelkészeket, a kiket a vád illet s azok ellen tegye meg a fegyelmi lépéseket.

Hosszabb vita elkerülése czéljából Szabó Gusztáv interpellációja elfogadtatott s annak értelmében esperes ur felkéretik azoknak névszerinti felsorolására, kiket vád-

jában érintett, hogy egyesek hibájáért az összes váddal ne illetlessék.

16. Darcsi Bertalan mérki lelkész egyházmegyei közpénztárnokká választatván,

az esküt leteszi s jóakarátának felajánlása mellett köszöni meg az egyházmegye bizalmát.

17. Esküt letett közpénztárnok részére a pénztár stb. átadásával

ugyanazon bizottság bizatik meg, mely azt leltár mellett volt közpénztárnok: néhai Papp Arthur özvegyétől átvette.

18. Felolvastatott az ez évi rendes államsegélyért folyamodók névsora és pedig:

Egyházak: paposi, kaplonyi, irinyi, domahidai, ó-pályi-i, vitkai, mérki, szentmiklósi, dengelegi, csomaközi, berei és szaniszlói.

Lelkészek: Kéry Pál paposi lelkész úgy is mint tanító, Kiss Lajos kaplonyi, Király István ópályi-i, Tukacs Albert domahidai, Darcsi Bertalan mérki, Kalmár Ferencz sz.-miklósi, Nagy Károly dengelegi, Lengyel Pál k.-majtényi, Thuróczy Gyula paraszniai rendes lelkészek.

Tanítók: Katona Sándor szaniszlói, Takács Ferencz irinyi, Hagymási Sándor járm-i, Bagoly Albert domahidai, Szikszay Albert börvelyi, Kocsár Imre gebei, Óbis Ferencz sz.-miklósi, Katona Elek berei, Szőke Gábor k.-majtényi, Szikszay Albert mérki tanítók.

A leérkezendő államsegélynek kérvényezők közötti szokott módon felosztása s utalványozása határoztatik.

19. Tárgyaltatott az 1891. aug. 27-iki e. m. közgyűlés jegyzőkönyve 16. sz. a. Ny.-Megyesre vizsgálat végett megbizott Lövey Pál és Földvály Sándor tanácsbírák, mint küldöttségi tagok jelentése, Orosz Bálint ny.-megyesi tanító ügyében. Ugyanis Orosz Bálint tanító kérvényében azt hozta fel, hogy a fizetéslevelében biztosított 62 és fél köből gabonából, az egyháztagok szegénységére való tekintetből, — miután ezen összeg kivethető sem

volt — elengedett 1886-ban 10 köből gabonát. — Azonban több év óta az ő általa elengedett 10 köből gabona is kivettétvén az egyháztagokra s beszedhető is lévén, kéri — fizetéslevele értelmében — az ő járandósága czimén kivettett gabonát részére állapittatni meg, vagy ha ez őt nem illetné, új díjlevél kiállittatását kérelmezi.

A helyszinén s érdekeltek közbenjöttével megejtett vizsgálat alapján beterjesztett küldöttségi jelentésből beigazoltatván, hogy Orosz Bálint fizetéséből a jelzett 10 köből gabonát csakis az 1886-ik évre engedte el s ennek ellenkezője az 1886. ápril havában megtartott egyházmegyei közgyűlés 15. számából sem olvasható ki, valamint beigazoltatván az is, hogy tényleg, tanítói fizetés czimén csakugyan kivettett immár az egyháztagokra az Orosz Bálint által csakis 1886-ik évre elengedett 10 köből rozs is; ennél fogva

határozatilag kimondatik, hogy a ny.-megyesi egyház jövőben Orosz Bálintnak, érvényben levő fizetéslevele értelmében, a csakis 1886-ik évre elengedett, de jelenleg már kivettett és beszedhető 10 köből gabonát (rozs) is kiszolgáltatni tartozik; ezen határozatnak az elmúlt évekre hatálya nem lévén.

20. Ugyanezen küldöttség jelentése alapján tárgyalatott Szondy L. József, Szondy Mihály és Szondy Károly ny.-megyesi lakosok felebbezése, mely ügyben e bizottság az 1891. aug. 27-iki e. m. közgyűlés jkönyve 21. sz. a. határozatából lett kiküldve.

Szondy L. József és társai ugyanis a ny.-megyesi presbyterium által 2—2 frtban lettek elmarasztalva azért, mert egyházi fuvarozásra kirendeltetvén, azt nem teljesítették.

A bizottságnak helyszinén megejtett vizsgálatából kétséget kizárólag megállapittatván, hogy Szondy L. József

és Szondy Károly csakugyan makacsságból nem teljesítették a fuvarozást, valamint az is, hogy Szondy Mihály elfogadhatólag volt akadályozva.

Szondy L. József és Szondy Károly az egyháztanács által reájok rótt 2—2 frtban, valamint a vizsgálat alkalmával küldöttség által felszámított 3 frt fuvardij megfizetésében elmarasztaltatnak; — ellenben Szondy Mihályra nézve az egyháztanács végzése hatályon kívül helyeztetik s a 2 frt birság fizetése alól felmentetik.

21. Ugyanezen küldöttség jelentése alapján tárgyalatott Szondy József ny.-megyesi lakosnak Iszlay Mihály ny.-megyesi egyházi gondnok ellen emelt s esperes urhoz intézett 3 pontból álló vádlevele, melynek tényálladéka megvizsgálásával a küldöttség esperes urnak 968—1891. ad 129. sz. hivatalos leirata által lett megbízva.

Szondy József ugyanis vádolja Iszlay Mihály egyházi gondnokot 1-ször azzal, hogy Pető Istvánnak az egyház pénztárából 1 frtot jogtalanul fizetett ki; 2-szor azzal, hogy gondnok hanyagsága miatt az egyház fája az erdön elpusztult; 3-szor azzal, hogy az egyház gabonáját az egyháztanács végzése ellenére adván el, az által az egyház kárt szenvedett.

Miután a küldöttség a helyszínen megejtett vizsgálat által kétséget kizárólag kiderítette, hogy a két első vád teljesen alaptalan, ellenben a harmadik vád alapos, a mennyiben gondnok csakugyan az egyháztanács végzése ellenére adott el 40 m. m. gabonát 8 frtjával, holott, ha bevárja a kitüzött időt, az egyház métermázsánként 25 krral többet kapott volna érte; ez okból

a közgyűlés Iszlai Mihály egyházi gondnokot az ellene Szondy József által emelt két első vád alul felmenti, a harmadikban azonban elmarasztalja s az egyházi törvények 28. §-a 14-ik pontja értelmében az egyháznak okozott kár, tíz forint megtérítésére ítéli.

22. Egyházi elnök bemutatja a „Márton-Keresztes” alapítványra felvételért folyamodók kérvényeit. Folyamodtak a következők: Ujlaky Béla 3 éves hittanhallgató, Vityi József gymn. 7. o., Csighy Andor 5. o., Szabo Károly 4. o. tanulók, mindannyian egyházmegyénkbeli lelkészek gyermekei s a debreczeni főiskola növendékei. De miután ezen ösztöndíj az alapító levél értelmében jog, vagy hittanhallgatóknak adható ki, ennél fogva

az alapító levél feltételeiben foglalt kellékeknek egyedül megfelelő Ujlaky Béla, a debreczeni főiskolában 3. éves hittanhallgató ajánlatik illetékes helyen a segélyezésre.

23. Beterjesztetett ér-körtvélyesi s. lelkész Rác Elek bekebelezési kérvénye.

Miután az első lelkészképeségi vizsgáról szóló bizonyítványát, valamint esperes urnak kibocsátó levelét kérvényhez mellékelte, egyhangulag bekebeleztetik.

24. Beterjesztetett Füzesy Pál parasznyai segéd-tanítónak, szintén egyházmegyénkbe való bekebeleztetés iránti kérvénye.

Folyamodása kellőleg felszerelve nem lévén, kérelmével elutasítatik.

25. Olvastatott a börvelyi egyház kérvénye, melyben a leánytanítói fizetésnek törvényszabta 300 frtra kiegészíthetőségét s a mellékelt 3 példányban kiállított díjlevél — legalább 10 évre — megerősítését kéri.

Küldöttség küldetik ki, melynek tagjai: Vityi Bertalan és Debreczeni István tanácsbírák, kiknek véleménye a legközelebbi közgyűléshez beterjesztendő.

26. Beterjesztetik a n.-ecsedí egyház kérvénye, melyben romokban heverő temploma átalakítására s új torony hozzá építésére Nonn Gyula n.-károlyi építész által ké-

szített tervet helybenhagyni s az egyház közgyűlése által elfogadott és beterjesztett, három évre szóló, e célra fordítandó önkéntes megadóztatás megerősítését kéri.

A tervrajz szakértő által is kedvező ítélettel láttatván el, helybenhagyatik s a n.-ecsedí ev. ref. egyháznak e célra három évre felajánlott önkéntes megadóztatása, mely kinek-kinek évi adója (állami) kétszerese s a beterjesztett adókiírás alapján évenként 8000 frtot tesz ki, — megerősíttetik.

27. Beterjesztetik Tukacs Albert domahidai lelkész kérvénye, ki — miután megerősített fizetéslevele nincs — kéri az egyházmegyei közgyűlést, hogy küldjön ki egy deputatiót fizetéslevelének az egyháztanácssal egyetértőleg, törvényes és igazságos alapon megállapítására.

A kérelemnek hely adatván, Vityi Bertalan és Debreczeni István tanácsbírák a jelzett célra kiküldetnek.

28. Kulin Imre világi elnök indítványt terjeszt be, melyszerint főleg azon okból, hogy az egyes egyházakban szükséges gyakori vizsgálatok könnyebben teljesíthetők legyenek: szaporíttassék az egyházmegyei tanácsbírák száma 2 egyházi és 2 világi taggal,

Az indítvány helyesléssel fogadtatván, jövő gyűlésre tárgyalás alapjául kitűzetik.

29. Szabó Gusztáv kérdést tesz az iránt, hogy miután a zsinati törvény értelmében a választások az egyházmegyei hivatalnokokra nézve tíz évre szólnak, lejár-e már a 10 év, vagy nem s ha igen, mikor történik meg a választás?

Kérdésére felvilágosításul adatott, hogy a törvény-szabta tíz év az 1893-ik évben telik le.

30. Tárgyaltatott id. Nagy Sándor és 8 társának — mindannyian n.-dobosi lakosoknak — kérelme, melyben tanítójuk Németh Sándornak N.-Doboson maradását ohajtják.

E kérvény a már 9. szám alatt letárgyalt ügyre nézve adatván be, miután jelzett szám alatt határozat hozatott az alapul szolgáló ügyben, újabb határozathozatal szüksége nem forog fenn.

31. Tárgyalás alá vétetett Kormány Lajos géresi lelkésznek egyháza nevében benyújtott kérvénye, melyben az egyház által a magtár-alapból felállítandó gőzmalom építésére s e célra szükséges helyiség elcserélésére, — miután esperes urtól ideiglenes engedély is adatott, — kéri az egyházmegyei közgyűlésnek, mint felsőbb hatóságnak jóváhagyását és beleegyezését.

A helyszínén s az érdekeltek jelenlétében törtéendő vizsgálat megejtésére s ennek alapján véleményadásra kiküldetnek: Korány János dobrai ev. ref. lelkész és Szilágyi Dénes urak.

32. Olvastatott Lengyel Pál k.-majtényi lelkész kérelme, melyben előadván, hogy betegsége miatt orvosai által a lelkészi szolgálatok teljesítésétől eltiltatott, kéri az e. m. közgyűlést, hogy az ideig, míg egészsége helyre áll, mellé segédlelkészt rendeljen, vagy más uton intézkedjék.

Elintézés végett áttétetik esperes urhoz.

33. Olvastatott a m.-szalkai egyház megbízásából Mándy Sámuel főgondnok kérvénye, melyben kifejtván az egyház azon eljárását, hogy lelkészi özvegy ntiszt. Papp Arthurné számára a parochián levő s részére jutatható lakásnál kényelmesebbet ajánlott fel s özv. Papp Arthurné még is határozottan ragaszkodik a parochiai lakáshoz, mely körülmény a f. hó 22-én már oda köl-

tőző lelkészre nézve is kényelmetlen lenne: sürgős intézkedést kér az egyházmegyei gyűléstől arra nézve, hogy özv. Papp Arthurné a számára felajánlott kényelmes lakás elfogadására határozatilag köteleztessék s még a lelkész oda költözéseig e határozat illetőnek kézbesítettessék.

Miután a gyűlés a m.-szalkai egyház azon czélból tett intézkedését, hogy a lelkészi özvegy és választott pap közötti surlódást és többször nagymérvű kellemetlen összeütközést lehetlenné tegye, csakis helyeselheti: ennél fogva határozatilag kimondja, hogy ntiszt. Papp Arthurné a neki felajánlott tágas és egészséges lakást elfogadni és ennek fejében a parochiai lakást megválasztott lelkésznek átengedni tartozik.

31. Jegyzőkönyv hitelesítésével

Ujlaki Gábor elnöklete alatt Lövey Pál és Szabó Gusztáv h. jegyző közbenjöttével megbizattak.

Hitelesítettett

Máté-Szalkán, 1892. május 2.

Berey József,
h. jegyző.

Ujlaki Gábor.
Lövey Pál.
Szabó Gusztáv.

Jegyzette: *Berey József.*

Tárgymutató.

1. Esperes ur meg nem jelenhetvén, társelnök Ujlaki Gábor főjegyző.
 2. Berey József jegyzőkönyv felvételével megbízatik.
 3. Megbízó levelek bekéretnek.
 4. Dienes Lajos v. főjegyző tudatja meg nem jelenését.
 5. Esperesi jelentés felolvastatik.
 6. Rövid áttekintés tanügyi része felolvastatik.
 7. Kegyadományok és építkezések.
 8. Községi pótladó ellen panaszt emel Ny.-Megyes és Vitka.
 9. N.-dobosi lelkész és tanító ügye.
 10. Mérki egyház panasza tanítója ellen.
 11. Egyházkerületi képviselők választatnak.
 12. Lelkészjelölő bizottság tagjai megválasztatnak.
 13. Tanácskozási szabályok.
 14. N.-károlyi egyház felebbezése.
 15. Szabó Gusztáv interpellációja.
 16. Darcsi Bertalan közpénztárnok felesküszik.
 17. Közpénztár átadására küldöttség.
 18. Államsegélyért folyamodók.
 19. Orosz Bálint ny.-megyesi tanító kérvénye.
 20. Szondy József és társai felebbezése.
 21. Iszlay Mihály ny.-megyesi gondnok elleni vádak.
 22. „Márton-Keresztes“ alapítványra ajánlás.
 23. Rácz Elek bekebeleztetik.
 24. Füzesy Pál nem kebelezhető be.
 25. Börvelyi leánytanítószághoz fizetéslevele ügyében küldöttség.
 26. N.-ecsedí templom s torony tervrajz s kivetés helybenhagyatik.
 27. Tukacs Albert fizetéslevele ügyében küldöttség.
 28. Tanácsbírák szaporítására Kulin Imre indítványa.
 29. Szabó Gusztáv kérdése az e. m. hivatalnokok 10 éve letelése felől.
 30. id. Nagy Sándor s társai kérelme.
 31. Géresi gőzmalom építés ügyében küldöttség küldetik.
 32. Lengyel Pál káplánt kér.
 33. M.-szalkai parochialis lakás felől határozat.
 34. Jegyzőkönyvhitelesítők.
-

